

Икономически университет - Варна

Курсова работа

по Банково счетоводство

**На тема: Същност и съдържание на финансовите отчети на
банките, приложима нормативна уредба.**

Изготвил:

Зорница Красиминова Кирилова

специалност: Финанси

гр. 18 фак.номер 689

Проверил:

Ас. Ивайло Тончев Маноилов

Съдържание

1. Същност и особености на банковите отчети..... стр.1
2. Състав на финансовите отчети на търговските банки..... стр.3
3. Годишен финансов отчет на банките..... стр.4
4. Отчет за финансовото състояние на търговските банки..... стр.6
5. Отчет за всеобхватния доход на търговските банки..... стр.7
6. Отчет за собствения капитал..... стр.8
7. Отчет за паричните потоци..... стр.8
8. Приложение и други допълнителни отчети..... стр.9

1. Същност и особености на банковите отчети.

Финансовите отчети са съвкупност от взаимно свързана структурирана и обобщена информация за активите, пасивите, собствения капитал, приходите, разходите, финансовия резултат, както и входящите и изходящи парични потоци. Финансовите отчети съдържат сведения, които да направят финансовата информация разбираема. Те са система от финансови показатели за дейността и състоянието на дружеството. Всеки финансов отчет трябва да дава вярна представа за имущественото и финансово състояние на едно предприятие към определен момент. Информацията, която се представя чрез финансовите отчети трябва да е достъпна за заинтересованите лица. Общоприетият период за съставяне на отчет е една календарна година. Счита се че финансов отчет на едно предприятие задължително се изготвя веднъж годишно, обикновено това е към края на отчетния период т.е към 31 декември на текущата година. Този отчет се нарича годишен финансов отчет. Там където се налага поради структурата на предприятието и нормативните изисквания се съставя и консолидиран финансов отчет.

Влияние върху финансовите отчети на търговските банки оказват особеностите на банковата дейност. Тя е свързана с голямо количество разнообразни, сложни и непрекъснато обновяващи се финансови инструменти. Тези финансови инструменти са по-ликвидни от останалите счетоводни обекти . Те се влияят в голяма степен от икономическите процеси и същевременно оказват обратно влияние върху тях. Всички тези текущи икономически процеси , нови технологии и нормативни актове оказват влияние върху характера и класификацията на активите и пасивите представени във финансовите отчети на банките.

Банковата дейност обхваща широк кръг от дейности. В този аспект финансовите им отчети отразяват всички проблеми свързани с реалната икономика и с процесите в счетоводството. Тъй като развитието на финансовите пазари е много динамично, това налага да се съставят финансови отчети за период по-кратък от стандартно възприетия отчетен период. Изготвяните финансови отчети трябва да са стандартизирани, тъй като предоставената от тях информация засяга голям кръг от потребители. Това е причината отчетите да са обемни ,много разнообразни и да обхващат елементи, които не са задължително изискуеми, като съдържание. За осигуряване на по-голяма публичност, банковите финансови отчети се публикуват на официалната страница на съответната банка в интернет, както и на официалната страница на БНБ.

Банковите финансови отчети се подчиняват на някои общи правила и изисквания за тяхното съставяне и представяне. Общите изисквания за изготвяне на финансови отчети в България са представени в Закона за счетоводството и в изискванията на БНБ. Финансовите отчети се съставят при спазването на следните основни счетоводни принципи:

- Текущо начисляване;
- Действащо предприятие;
- Предпазливост;
- Съпоставимост между приходи и разходи;
- Предимство на съдържанието пред формата;
- Запазване при възможност на счетоводната политика от предходния отчетен период;

- Независимост на отделните отчетни периоди;
- Стойностна връзка между начален баланс за текущата година и краен баланс за предходната година

Банките в България задължително изготвят и предоставят финансовите си отчети според изисванията на Международните счетоводни стандарти (МСС) и Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО). Годишния финансов отчет се изготвя към 31 декември на изминалата година в хиляди лева. Срокът на изготвянето му е до 31 март на годината следваща отчетната година. Ако е необходима се съставя консолидиран отчет, като неговите съставни части са изготвени според счетоводната база. Пълният финансов отчет, съпроводен с доклад за дейността на дружеството и одиторски доклад се подава в Търговския регистър към Агенцията по вписванията до 30 юни на годината следваща отчетната.

Финансовия отчет на търговските банки задължително се проверява и заверява от специализирано одиторско предприятие. Изборът на одитор се съгласува с БНБ и подлежи на одобрение от нея. Един одитор не може да одитира една и съща банка повече от 5 последователни години. Резултатите от направената проверка се отразяват в стандартен одиторски доклад, който съпровожда пълния финансов отчет. Този доклад се предава на БНБ. Банките са длъжни да изготвят междинни отчети, които по форма и съдържание се определят от БНБ. Тези отчети се съставят към края на всяко тримесечие. Текущата счетоводна документация и годишния финансов отчет се съхраняват най-малко 5 години след момента на тяхното изготвяне или след момента на прекратяване на отношения по някой договор.

Всяка търговска банка публикува на всеки 6 месеца в централен ежедневник счетоводен баланс и отчет за приходите и разходите. За банките, които са емитенти на ценни книжа са в сила допълнителни изисвания. Те са длъжни да представят 3 месечни отчети пред БНБ и Комисията по финансов надзор. Според МСС и МСФО информацията представена в финансовите отчети трябва да отговаря на някои качествени характеристики. Те са:

1. разбираемост – разбираемостта е основно качество на информацията, представена в един финансов отчет: информацията трябва да бъде полезна за потребителите при вземането на икономически решения;
2. уместност - да дава възможност на потребителите да оценяват минали, настоящи или бъдещи събития и да потвърждават или коригират свои предишни оценки при вземането на икономически решения; Уместността означава още същественост на информацията. Тя е съществена и се приема, че е съществена, ако непосочването и или неправилното и представяне би повлияло на решенията, които потребителите вземат на базата на финансовия отчет.
3. надеждност – свързана е с полезността на информацията; да не съдържа съществени грешки или пристрастност, потребителите да могат да разчитат, че информацията отразява достоверно онова, което е възложено да се представи, или онова, което би трябвало да се представи; Представянето на информацията следва да се основава на предимство на съдържанието пред

формата на сделката или събитието. Трябва да се наблюдават изискванията за: неутралност на представяната информация (тя да бъде безпристрастна), предпазливост (това означава отделяне на повече внимание при преценките), завършеност в същностно и стойностно отношение.

4. сравнимост - да дава възможност за сравняване на информацията на предприятието от различни години, както и с информация от други предприятия, за да се оценят ефективността, финансовото състояние и промените в него; Едно от основните значения на качеството сравнимост е това, че потребителите следва да са информирани за счетоводната политика, упражнявана при изготвяне на финансовите отчети, както и за евентуалните промени в тази политика и влиянието на промените.
5. независимост на отделните отчетни периоди и стойностна връзка между начален и краен баланс-всеки отчетен период се третира счетоводно сам за себе си независимо от обективната му връзка с предходния и със следващия отчетен период, като данните на финансовия отчет в началото на текущия отчетен период трябва да съвпадат с данните в края на предходния отчетен период.

При изготвянето на финансовия си отчет банката следва да спазва финансовата концепция за капитал. Според нея едно предприятие поддържа собствения си капитал, когато неговия стойностен размер в номинални парични единици в края на отчетния период е най-малко равен на размера му в началото на същия период. Не се вземат под внимание допълнителните вноски от собствениците, които са намерили директно отражение в елементите на собствения капитал.

Банковите финансови отчети се изготвят на база на общите изисквания представени в МСС 1 "Представяне на финансови отчети"; МСС 32 "Финансови инструменти: представяне"; МСС 39 "Финансови инструменти: признаване и оценяване" и МСФО 7 "Финансови инструменти: оповестяване". МСС постоянно подлежат на промяна, особено динамична е нормативната уредба по отношение на финансовите инструменти. След приемането на България в Европейския съюз, утвърдените от Европейската комисия МСС и МСФО имат сила на национален нормативен акт.

2. Състав на финансовите отчети на търговските банки.

Съставните части на годишния финансов отчет според Закона за счетоводството са: счетоводен баланс, отчет за приходи и разходи, отчет за паричните потоци, отчет за собствения капитал и приложения.

Възприетите от предприятието форма, структура и съдържание на отчетите се запазват непроменени през различните отчетни периоди. В случай на извършване на промяна в приложението към Финансовия отчет се посочва и мотивира извършената промяна. В МСС 1 се представя "пълния комплект" от компоненти на финансовия отчет:

- отчет за финансовото състояние към края на периода;
- отчет за всеобхватния доход за периода;

- отчет за промените в собствения капитал за периода;
- отчет за паричните потоци за периода;
- пояснителни приложения (обобщение на по-важните счетоводни политики и др. пояснителна информация)
- отчет за финансовото състояние към началото на най-ранния сравнителен период

Предприятията могат да използват наименования на отчетите различни от тези в посочения по горе стандарт. Прилагането на МСС 1 е задължително за финансовите отчети започващи след 01.01.2009г. В България единствената допустима база за изготвяне на банкови финансови отчети е МСС и МСФО. Допуска се наименованията на отчетите да са различни от посочените в стандарт МСС 1, но не се допуска да се ползват отчети със съдържание различно от описаното в него.

При изготвянето на финансовия отчет е задължително да се оповести използваната нормативна база. Стриктно се спазва принципа на действащо предприятие. Финансовите отчети се изготвят на база принципа на начисляването, изключение правят отчетите свързани с паричните потоци. Всяко предприятие, което съставя финансов отчет представя информация към края на текущия отчетен период и към края на предходния отчетен период. Предприятията могат да обобщават пера, когато те не са съществени или да отделят нови пера, ако те имат важно значение за конкретното предприятие. Във финансовия отчет не се включват пера, които не носят данни нито за текущия нито за предходния период. Класификацията на статиите във финансовия отчет трябва да остане непроменена през следващите отчетни периоди.

Всеки елемент на отчета следва да посочва:

- наименованието на отчитащата се банка;
- дали отчета е индивидуален или консолидиран;
- датата към която и на която е изготвен отчета;
- паричната единица;
- степента на закръгляне

Без да е елемент от финансовия отчет, придружаващ елемент към него е финансовия преглед (годишен доклад за дейността). Той се изготвя от мениджмънта на банката. В него се описва финансовото състояние и финансовите резултати. Посочва се кои са факторите за постигане на настоящите резултати, както и източниците на несигурност за дейността на дружеството. В него се представя и друга информация, която ръководството счита, че е полезна за по-доброто разбиране на финансовия отчет. В това число се представят целите и политиката на управление на финансовия риск и насоки за бъдещото развитие.

3. Годишен финансов отчет на банките

Съгласно българското законодателство всички банки у нас са задължени да изготвят и представят годишен финансов отчет . Този отчет трябва да дава реална информация за финансовото състояние и имуществото на банката към момента на отчетния период, да отразява промените в обемите на паричните потоци спрямо предходни периоди, както и да

дават ясна представа за дейността и облика на банковата институция. Информацията от годишния финансов отчет е публична и е предназначена да се използва от външни източници при вземане на адекватни икономически решения, касаещи отношенията им със съответната фирма. Годишните финансови отчети са предназначени и за самите банки, с цел да следят реално своето състояние.

В общия случай финансовите отчети се съставят от самата фирма и не е нужно истинността им да се удостоверява, но в определени случаи ГФО подлежат на заверка от дипломиран експерт счетоводител. Изискването за заверка важи за дружествата, които боравят с ценни книжа, дружествата с акции, както и институциите които изготвят консолидирани финансови отчети.

3.1. Годишното счетоводно приключване

Финансовите отчети са крайният резултат от годишното счетоводно приключване . Това е заключителен етап от текущата счетоводна работа , с цел проверка, систематизиране и обобщаване на събраната информация.

Етапи на годишното счетоводно приключване:

1. Инвентаризация на активите и пасивите;
2. Оценка на активите и пасивите;
3. Приключване на сметките за разходи;
4. приключване на сметките за приходи;
5. Установяване на счетоводния финансов резултат;
6. Изготвяне на предварителна оборотна ведомост за годината;
7. Съставяне на предварителен отчет за доходите;
8. Оформяне на данъчна декларация по корпоративния закон;
9. Начисляване на текущи и отсрочени данъчни разходи (приходи) по корпоративен закон и изчисляване на финансовия резултат след данъчно облагане;
10. Съставяне на окончателна оборотна ведомост;
11. Изготвяне на пълен финансов отчет;
12. изготвяне на финансов преглед(годишен доклад за дейността и отчет за управлението)
13. Одиторска проверка от независим одитор на финансовия отчет, заверка на отчета, представянето му в задължителните институции и публикуването му.

Ръководството на всяка банка има право да изгради подходящ механизъм за ефективно и навременно годишно счетоводно приключване. За банковите институции този механизъм има силата на вътрешен нормативен акт. Съставя се посмен план-график за процеса на годишно счетоводно приключване , в който се посочват обобщено предстоящите задачи, сроковете за приключването им и длъжностните лица, отговарящи

за тяхното изпълнение. След одобрение от мениджмънта на банката , този документ има силата на нормативен акт.

В банките процеса на годишно приключване се извършва централизирано, автоматизирано и бързо, в сравнение с останалите отчетни единици. Годишното счетоводно приключване е едно от множеството приключвания, които банките правят. Това, което го отличава от останалите приключвания е неговата засилена контролна функция и всеобхватност.

4. Отчет за финансовото състояние на търговските банки (счетоводен баланс)

При изготвянето на банковите финансови отчети се комбинират изискванията на всички МСС, но водещи са изискванията посочени в МСС1 и МСФО7. В счетоводните отчети на банките и сходни финансови институции , банката изготвя и представя баланс, в който активите и пасивите са групирани по тяхното естество и са изброени по ред, който трябва да показва тяхната относителна ликвидност. Ликвидността отговаря приблизително на падежите им. Текущите (краткотрайните) и нетекущите (дълготрайните) статии не се групират поотделно, защото повечето активи и пасиви на банките могат да бъдат реализирани или уредени в близко бъдеще.

Минималната информация, която трябва да е посочена в Отчета за финансовото състояние е следната:

- имоти, машини и съоразения;
- инвестиционни имоти;
- нематериални активи;
- финансови активи;
- инвестиции, отчетени по метода на собствения капитал;
- биологични активи;
- материални запаси;
- търговски и други вземания;
- пари и парични еквиваленти;
- сумата на активите, класифицирани, като държани за продажба;
- търговски и други задължения;
- провизии;
- финансови пасиви;
- пасиви и активи за текущи данъци според изискванията на МСС 12;
- отсрочени данъчни пасиви и отсрочени данъчни активи;
- пасиви включени в групи за освобождаване, класифицирани, като държани за продажба според МСФО 5
 - малцинствено участие, представено в рамките на собствения капитал
 - регистриран капитал и резерви, отнасящ се до собствениците на собствения капитал и предприятието майка

Подреждането на активите е по степен на ликвидност и изискуемост. От най-ликвидни и изискуеми към по-слабо ликвидни и изискуеми. Повечето банки предпочитат да представят публично по-съкратен и обобщен отчет за финансовото си състояние, а

подробностите да предоставят в пояснителните сведения. В пояснителните сведения се посочва и информация за задбалансовото отчитане на условни активи и пасиви, задължения по акредитиви без покритие, гаранции без покритие, обезпечения по предоставени кредити и други.

5. Отчет за всеобхватния доход на търговските банки(отчет за доходите)

Отчетът за доходите е важна съставна част на годишния счетоводен баланс на банката. За разлика от счетоводния баланс, чрез който се осигурява информация за имущественото състояние, чрез отчета за приходите и разходите се осигурява информация за ефективността и мащабите на дейността на банката, изразени чрез получените приходи и извършените разходи през отчетната година.

По своята същност отчета за приходите и разходите представлява разгърнатата форма за представяне на разходите и приходите на една банка за цялата година. От тази гледна точка той би могъл да се нарече и представлява “ оборотен “ баланс, за разлика от салдовия счетоводен баланс. Чрез отчета за приходите и разходите се изчислява финансовия резултат от цялостната дейност на банката, тъй като освен разходите и приходите от обичайната дейност в него са представени и тези предизвикани от извънредни операции, както и разходите за данъци.

Отчета за доходите представя всички статии за приходи и разходи, признати през даден отчетен период по един от следните начини:

- или в единен отчет за всеобхватния доход;
- или в два отчета: отчет показващ компонентите на печалбата или загубата и втори отчет, започващ с печалбата или загубата и продължаващ с компонентите на друг всеобхватен доход.

Отчета за всеобхватния доход включва:

1. приходи;
2. разходи;
3. дял от печалбата и загубите на асоциирани и съвместни предприятия, отчетени по метода на собствения капитал;
4. разходи за данъци;
5. една единна сума представляваща сбор от :
 - печалба или загуба след данъчно облагане от преустановени дейности;
 - печалба или загуба след данъчно облагане, признати при оценката към справедливата стойност минус разходите за продажба или за освобождаване от активите, съставляващи преустановената дейност
6. печалба или загуба;
7. всеки компонент на друг всеобхватен доход, класифициран според характера му;

8. дял от другия всеобхватен доход на асоциирани и смесени предприятия, отчетени по метода на собствения капитал;
9. обща сума на всеобхватния доход

Печалбата или загуба , която е за сметка на собствениците на малцинствено участие в капитала и на собствениците на банката майка се посочва отделно.

При съставяне на отчета за доходите се прилагат два подхода:

- отчет, изграден на база класификация на разходите по икономически елементи(брутен)
- отчет, изграден на база класификация на разходите по функционално предназначение (нетен)

Банките ползват по-често втория подход. Той изисква подробно оповестяване на разходите по икономически елементи или на лицевата страна на отчета или в приложението.

6. Отчет за собствения капитал

Отчета за собствения капитал показва измененията, наблюдавани в размерите на всички форми на собствения капитал за даден период, като се посочват техните източници – например покриване на загуби, прехвърляне на печалба за увеличаване на собствения капитал, нова емисия на акции.Отчетът се съставя въз основа на информацията от счетоводните сметки за отчитане на собствения капитал на банката – за текущия и за предходния отчетен период.Отчета за собствения капитал се съставя основно в съответствие с МСС 1 „Представяне на финансови отчети”. Отделни компоненти на отчета са:

- обща сума на всеобхватния доход за периода, като показва поотделно общите суми, отнасящи се до собствениците на предприятието-майка и до малцинственотоучастие
 - за всеки компонент на собствения капитал, ефектите от прилагане със задна дата или преизчисление със задна дата, признати в съответствие с МСС 8
 - сумите на операциите със собствениците в качеството им на такива, показващ поотделно вноските и разпределенията към собствениците
 - за всеки компонент на собствения капитал, изравняване на балансовата стойност в началото и в края на периода, като се оповестява отделно всяка промяна.

7. Отчет за паричните потоци

Отчета за паричните потоци е финансов отчет, в който се показва от какви сфери на дейност банката получава парични средства и в какви сфери ги ангажира. Отчета за паричните потоци се съставя съгласно МСС 7 „Отчет за паричните потоци” и трябва да представя паричните потоци през отчетния период, групиран по оперативни, инвестиционни и финансови дейности. При съставянето на отчета могат да се ползват два метода: пряк метод и косвен метод. При косвения паричните потоци в отделните дейности

се отразяват по основните класове, като нетни парични потоци чрез коригиране на нетната печалба или загуба за отчетния период със съвкупните ефекти от различните видове сделки, осъществени от кредитната институция. При прекия метод печалбата или загубата се коригира с промените през отчетния период в размера на статиите на счетоводния баланс и всички статии на баланса, отчета за приходите и разходите и отчета за собствения капитал, които не кореспондират с парични потоци.

Схема на ОПП, съставен с използването на косвен метод:

А. Поток на парични средства от оперативната дейност: нетен финансов резултат, коригиран с определени позиции (например амортизации, резерви, курсови разлики); промяна в състоянието на вземания, задължения и на други позиции. . При финансова институция изплатените лихви и получените лихви и дивиденди обикновено се категоризират като парични потоци от оперативната дейност

Б. Поток на парични средства от инвестиционната дейност

В. Поток на парични средства от финансовата дейност: получаване/изплащане на дългосрочни заеми, кредити от банки; емисия на облигации и др. ЦК или покупката им от други финансови институции; промяна в състоянието на подчинения срочен дълг; постъпления от емисия на акции, на собствени дялове и доплащане на капитал. При прекия метод паричните потоци от различни видове сделки, осъществени от банката се отразяват в отделните дейности по основните класове на брутни парични постъпления и брутни плащания за периода.

8. Приложение и други допълнителни отчети

Приложението съдържа информация за прилаганата счетоводна политика, за състоянията и измененията в активите, в пасивите, собствения капитал, приходите, разходите и паричните потоци, задбалансови ангажименти и други оповестявания съгласно изискванията на приложимите Международни счетоводни стандарти. Структурата и съдържанието на приложенията се определят от БНБ, която ги предоставя на търговските банки главно под формата на справки. Такива са например: справка по избрани позиции на баланса; справка по избрани позиции от отчета за приходите и разходите; справка за структурата на оборотния портфейл; справка за структурата на инвестиционния портфейл; справка за просрочените вземания и преустановеното начисляване на лихви; справка за изравняване на специфичните провизии; справка за дериватите и задбалансовите ангажименти и справка за чувствителността към лихвените проценти.

Търговските банки представят в БНБ и някои допълнителни отчети, определени в отделни наредби на Централната банка. Такива са например: отчет за рисковия компонент и адекватността на банката; отчет за ликвидността; отчет за установяване размера на вложенията и съотнасянето му към собствения капитал на банката; отчет за откритите валутни позиции; отчет за големите експозиции; отчет за класифицираните рискови

експозиции и формираните провизии и др. Тези отчети се смятат за неразделна част на годишния отчет на банката.